

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Epistola 520

Citation: Holberg, Ludvig: "Epistola 520", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. Billeskov Jansen, Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 273.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holb11val-shoot-workid69651/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

kun været en Drøm, hvilken jeg merkede Aften-Læsningen havde foraarsaget. Jeg forbliver etc.

EPISTOLA DXX.

Til **

Min Herre erindrer mig om det Løfte, som jeg har gjort at oversætte de Bøger udi L'esprit des loix, som handle om Religionen. Jeg haver endnu ikke formedelst adskillige Forhindringer gjort Begyndelse dertil. Det maa skee ved Leylighed. Jeg skikker denne gang allene Oversættelsen af et eeneste Capitel, hvoraf min Herre kand gjøre sig Idée om Resten og deraf see, hvilken Afskye vor Autor, skjønt Roman-Catholik, haver for Religions-Tvang. Han indfører udi samme Capitel en ydmyg Supplique til de Spanske og Portugisiske Inquisiteurs, og siger at Supplicanten er en Jøde, skjønt det kommer mig for, at Autor selv er dens Forfatter. Den lyder saaledes: »I *Herrer Inquisiteurs* tordne mod *Keyseren af Japan*, efterdi han fordømmer til *Baal* og *Brand* alle *Christne*, som findes i hans Lande. Men han kand sige til sit Forsvar: *Vi handle med eder ligesom I handle med andre. I kand ikke klage uden over Eders egen Afmagt*, hvilken alleene hindrer eder at ud-rødde os, og som foraarsager, at vi ud-rødde eder. Men I maa bekiende, at I ere meere *Blod-gierrige* end samme *Keyser*. I myrde os, endskjønt vi have samme *Troe* med eder, efterdi vi ikke troe alt hvad I troe. Vi hænge ved en *Religion*, som I selv tilstaae for dem at være *recommenderet af Gud*. Vi meene, at *Gud* endnu elsker samme *Religion*; I derimod meene, at han nu ikke har den meere kiær. Og, efterdi dette er eders *Meening*, saa forfølge I med *Sværd* og *Ild* dem, som af *uskyldig Vildfarelse* troe, at *Gud* endnu elsker, hvad han fordum har havt kiært. Hvis I øve *Haardhed* i *Henseende* til os, saa øve I end større *Haardhed* i *Henseende* til vore *Børn*, hvilke I opofre til

Ilden, efterdi de følge den Lærdom, som Naturens og alle Folkes Love lyder, nemlig: at respectere deres Forældre. I skille eder ved den Fordeel, som eders Religions Principia giver eder over Mahomedaner. Naar de byrste sig af deres Troendes store Mængde, svare I dem, at saadant er erhvervet ved Magt, og at de have forplantet deres Religion med Sværd. Hvi søge I da at forplante eders ved Baal og Brand. Naar I ville trække os til eder, vise vi eder en Kilde, hvoraf I selv gjøre eder en Ære at udflyde. I svare, at eders Religion er vel nye, men at den er Guddommelig, hvilket I bevise, efterdi den er kommen til Væxt ved Hedningernes Forfølgelser og ved eders Martyreres Blod. Men nu omstunder spille I Diocletianers Rulle, og lader os tage eders igjen. Vi besværgede eder ikke ved den almægtige Gud, som vi dyrke tilligemed eder, men ved Christum, som I sige at have paataget sig Menneskelig Natur, for at være Eder et Exempel, som I maa efterfølge. Vi formane eder at handle med os, som han selv vilde handle, hvis han endnu var paa Jorden. I ville, at vi skal være Christne, og I ville selv ikke være det. Men, hvis I ville ikke være Christne, saa værer i det ringeste Mennesker. Handle med os i det ringeste ligesom I ingen anden Religion havde end den, som Naturens Lys dicterer. Om Himmelen har beviset eder den Naade at vise eder Sandheds Vey, maa derfor Børn, som saadan Gave have arvet efter deres Forældre, hade dem, som saadan Naade ikke er vedetfaren. Dersom I have Sandheds Kundskab, saa skiu-ler den ikke paa saadan Maade, som I foresætter den. Sandheds Character er Triumph over Sind og Hierter, men ikke saadanne Midler, hvoraf I betiene eder, nemlig; at indprænte den ved Vold. Hvis I ville bruge eders Fornuft, da ville I finde, at det er daarligh at myrde os, efterdi vi ikke ville bedrage eder. Hvis eders Christus er Guds Søn, saa haabe vi at han vil belønne os, efterdi vi ikke have villet vanhellige hans Mysteria, og vi troe at den Gud, som vi tilligemed eder dyrke, ikke vil straffe os, efterdi vi opofte vort Liv for en Religion, som han tilforn

har givet os, og efterdi vi troe at han endnu giver den. I leve udi en Alder, hvorudi Naturens Lys skinner klarere end nogen Tid tilførn, hvorudi Philosophien har oplyset Sindet, hvorudi eders Evangelii Morale er allerbest forklared, og hvor det Herredomme, som et Menniske bør tilegne sig over et andets Samvittighed, er nøyest efterforsknet. Hvis I derfor ikke forlade eders gamle Præjudicia, da maa I tilstaae, at I ere saadanne, paa hvilke ingen Lærdom kand virke. Ulyksalig er den Nation, som overdrager Myndighed til saadanne Personer, som I ere. Hvis I ville tillade os at sige den reene Sandhed, da ansee I os heller som eders egne end som eders Religions Fiender; thi hvis I elskede eders Religion, efterlevede I dens Lærdom. Til Slutning maa vi erindre dette, at, hvis Efterkommere holde for at Europa udi vor Tid har været polered, da vil man citere eder for at vise, at vi have levet i Barbariske Tider, og den Idée som man gjør sig af eders Opførsel, vil sværte den Alder, som vi leve udi.« Saa vit denne Memorial. Intet kand være stærkere skrevet mod Intolerance udi Religion. Autor siger, at den er forfatted af en Jøde. Men den synes ikke at være skreven med en Jødisk Pen. Det er troeligt, at vor berømmelige Skribent af Frygt for hidsige Theologi og Munke har fingeret en Jøde at være Forfatter deraf. Jeg forbliver etc.

EPISTOLA DXXXVIII.

Til **

Den Berømmelse, som jeg udi min Epistel har tillagt en vis Herre, har opvakt hos adskillige stor Curiositet at vide, hvo Manden var. Saa længe som den gode Herre levede, har jeg saadant ingen villet tilkiendegive, saasom den Roes, man giver levende Personer, gemeenligen ansees som Hyklerie for at vinde Herre-Gunst. Nu derimod vil